

ARTS EN SAMENLEVING.

BERICHTEN.

DE TUBERCULOSEBESTRIJDING IN 1921. — De Mei-aflevering, aflevering no. 3, van het tijdschrift *Tegen de Tuberculose*, waarvan de omslag met het verschijnen dezer aflevering een wijziging heeft ondergaan, door den teekenaar HAHN welwillend aangebracht (het schrikaanjagende monster, dat zijn klauwen uitstrekt naar het kind, is verdwenen en het geheel maakt thans een veel liefelijker indruk), bevat o.a. het achttiende jaarverslag der Nederlandsche Centrale Vereeniging tot bestrijding der tuberculose over het jaar 1921.

In dit verslag wordt allereerst de sterfte aan deze volksziekte besproken en er op gewezen, dat de verwachting, het vorige jaar gekoesterd, dat de toestand van vóór den oorlog weer spoedig zou zijn bereikt, in 1921 inderdaad verwezenlijkt is. In 1921 stierven op 10000 inwoners in ons land 12.73 aan tuberculose tegen 14.55 in 1920. In het geheel overleden in 1921 in ons land 6566 personen aan longtuberculose, 1104 aan hersentuberculose en 1102 aan andere vormen van tuberculose te zamen dus 8772 personen

De positie der Nederlandsche Centrale Vereeniging werd versterkt, doordat de reeds langen tijd gewenschte reorganisatie haar beslag kreeg. De macht is daarvoor verlegd van den Raad van Bestuur naar de algemeene vergadering. Slechts de afgevaardigden van meer beteekenende vereenigingen hebben ter vergadering een beslissende stem; de overige afgevaardigden en persoonlijke leden hebben aldaar alleen een raadgevende stem. In het bestuur heeft elke provinciale vereeniging een vertegenwoordiger; verder de vereenigingen tot bestrijding der tuberculose in Amsterdam, Rotterdam, den Haag en Utrecht. Aan dit 15-tal bestuursleden worden door de algemeene vergadering nog acht toegevoegd. Het dagelijksch bestuur wordt door en uit het bestuur gekozen. Op deze wijze is de Centrale Vereeniging verjongd en vertegenwoordigt inderdaad het particulier initiatief van de tuberculose-bestrijding in Nederland. De taak der Centrale Vereeniging is thans vijfledig: 1°. Het voeren van algemeene en plaatselijke propaganda; 2°. de opleiding tot tuberculose-huisbezoekster; 3°. het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek, de tuberculose en haar bestrijding betreffende; 4°. als lid der nieuw-gestichte „Internationale Unie tot bestrijding der tuberculose” deel te nemen aan de beraadslagingen dier Unie; 5°. het verrichten van de controle op de reclasseering van ontslagen sanatoriumpatiënten, gewezen militairen. In dit laatste opzicht maakt het verslag melding van de oprichting van een vereeniging tot bevordering der belangen van tuberculosepatiënten in Nederland op initiatief van oud-sanatoriumpatiënten van Hellendoorn, welke vereeniging ook bij de Centrale Vereeniging is aangesloten.

De contributie steeg, door vrijwillige contributieverhooging der leden, van ruim f 9600.— tot ruim f 11000.—. Het verslag herdenkt het overlijden van dr. M. W. PIJNAPPEL op 3 Augustus 1921.

Teneinde enig inzicht te krijgen omtrent het voorkomen van tuberculose in ons land, werden aan alle geneesheeren vragenlijsten gezonden, in het geheel 2957. Van ongeveer 42 pCt. der geneesheeren kwam antwoord. Dr. J. B. F. VAN GILS nam de bewerking van dit materiaal op zich. In het geheel werd aangifte gedaan van 16259 tuberculoselijders, waaronder 44 pCt. mannen en 55 pCt. vrouwen. Verpleegd in sanatoria werden 460 en in ziekenhuizen 511. Voor 3600 der thuis verpleegd wordende zieken zou opneming in een inrichting gewenscht zijn, n.l. voor 2367 sanatoriumverpleging en voor 1033 ziekenhuisverpleging. Van 11402 lijders aan longtuberculose, niet in een inrichting opgenomen, leden 4598 aan open longtuberculose. In 30 gestichten met 3651 kinderen kwamen 84 gevallen van tuberculose voor; hiervan waren in 20 weeshuizen met 1650 kinderen 44 tuberculoselijders. Het volledig rapport dezer omvraag zal nog later worden in het licht gegeven.

Het aantal vereenigingsleden steeg van 544 tot 592; het aantal persoonlijke

leden daalde echter van 4269 tot 4194. Het aantal lezingen met steun der Centrale Vereeniging gehouden steeg van 44 in 1920 tot 65 in 1921. Pogingen om in het bezit te geraken van een goede tuberculosefilm leden schipbreuk op de hooge kosten. De bibliotheek werd uitgebreid met een gedeelte der boekenverzameling van dr. PIJNAPPEL, met dit doel aan de vereeniging afgestaan.

De Emma-bloemcollecte bracht in 1921 op f 116337.02. Hiervan ontving de Centrale Vereeniging f 2228.25, terwijl aan sanatoria, hospitia enz. ten deel viel f 11141.25.

Het tuberculose-museum werd in 1921 niet tentoongesteld in verband met het besluit van het dagelijksch bestuur om dit museum geheel te doen vernieuwen; waarvoor een commissie benoemd werd. Wel werd deelgenomen aan de Internationale Hygiëne Tentoonstelling te Amsterdam.

De cursus voor huisbezoeksters te 's-Gravenhage werd in het verslagjaar niet gehouden, daar de candidaten, die zich aanmeldden, slechts van een klein gedeelte geschikt waren om den cursus te volgen. In 1922 gaat de cursus echter weer door. Door alle provinciale vereenigingen, met uitzondering van die van Noord-Holland, werden echter cussussen gegeven. Op verschillende plaatsen werden in den loop van het jaar examens afgenomen en diploma's uitgereikt. In het geheel werden 146 leerlingen geëxamineerd; van haar verwierven 95 het diploma en 41 het theoretisch diploma; 121 van haar waren als verpleegster en 3 als vroedvrouw werkzaam.

Het verslag is van de hand van den arts J. A. PUTTO, den waarnemenden secretaris penningmeester der Centrale Vereeniging.

VERPLEGING VAN BESMETTELIJKE ZIEKEN TE AMSTERDAM. — Onze collega en wethouder van Amsterdam, dr. I. H. J. VOS, heeft, vergezeld door dr. J. KUIPER, geneesheer-directeur van het Wilhelmina-gasthuis, en den heer HULSHOFF, hoofdgenieur van publieke werken, een studiereis naar Hamburg, Berlijn, Leipzig, München en Zürich gemaakt ter bestudeering van de wijze, waarop in het buitenland besmettelijke zieken worden verpleegd, omdat de verpleging dier zieken te Amsterdam nog altijd op afdoende voorziening wacht. Nu dr. vos van die reis teruggekeerd is en zijn werkzaamheden als wethouder hervat heeft, heeft hij aan een aantal vertegenwoordigers der dagbladpers eenige inlichtingen daaromtrent verstrekt.

De verpleging van besmettelijke zieken te Amsterdam geschiedt in een aantal barakken bij het Wilhelmina-gasthuis, die voor het meerendeel daar in 1914 zijn neergezet met de bedoeling, dat zij niet langer dan vijf jaar zouden dienst doen. Die termijn is dus reeds belangrijk overschreden en enkele zijn dan ook reeds onbruikbaar geworden en staan leeg, andere zijn bouwvallig. Sinds eenige jaren liggen ten stadhuize gereed de plannen voor een geheel nieuw ziekenhuis voor besmettelijke zieken te bouwen in den Riekerpolder, ontworpen door den heer HULSHOFF, maar aan de uitvoering daarvan valt in den tegenwoordigen tijd wegens de hooge kosten, de raming belooft een som van dertien millioen gulden, niet te denken. Er moet dus een andere doeltreffende en niet al te kostbare oplossing worden gevonden. Het onderzoek in het buitenland leerde, dat, ten minste in Duitschland en Zwitserland, tegenwoordig geen ernstig bezwaar meer bestaat lijdens aan verschillende besmettelijke ziekten in een zelfde gebouw te verplegen, wanneer maar de afzondering voldoende gewaarborgd is. Dit zou een groote besparing in de kosten geven; het kan thans bijv. voorkomen, dat er in een barak maar één typhuslijder is, waarvoor drie verpleegsters aanwezig zijn. Zelfs was er één ziekenhuis, waar ook de pokkenlijders in hetzelfde gebouw als andere besmettelijke zieken werden verpleegd, iets wat dr. vos toch wel wat te gevaarlijk voorkwam. De verschillende verpleegsters gaan over de verschillende afdeelingen, met dien verstande dat elke afdeeling een afzonderlijke waschgelegenheid heeft en eigen bekleedingsmateriaal voor de dokters, verpleegsters en den hoogleeraar; in zooverre kan dan toch elke afdeeling als een eenheid worden beschouwd. Binnen niet te langen tijd zal wethouder vos met voorstellen komen op verschillend gebied der ziekenverpleging, maar in het bijzonder op het gebied der verpleging van besmettelijke zieken; over de richting